

O B S A H.

ČÁST I. (TEORETICKÁ).

	Str.
Motto	5
Předmluva	7
Užitá literatura	I
Úvod od prof. L. Niederle „Slovanský starověk“	II
I. NALÉHAVÉ PŘÍČINY STUDIA SLOVANSKÝCH DĚTSKÝCH PÍSNÍ A HER	17
II. LITERÁRNÍ A IDEOVÝ ROZBOR SLOVANSKÝCH DĚTSKÝCH HER A PÍSNÍ	23
Typické rysy slov. dět. her a písní.	24
Hry a písně slov. dětí po stránce námětové	24
Hry a písně slov. dětí po stránce literární	28
III. HUDEBNÍ ROZBOR SLOVANSKÝCH DĚTSKÝCH PÍSNÍ A HER	34
1. Úsečnost melodií slov. dět. písní	34
2. Hlasové rozpětí slov. lid. a dět. písní	35
3. Toniny	36
4. Melodický ústroj slov. písní	39
5. Modulační plan.	41
6. Kadence (závěry)	42
7. Takty	43
8. Rytmické motivy	43
9. Rozsáhlejší rytmické útvary. Forma	48
IV. PÍSEŇ SLOVANŮ PŘI POHLEDU S HŮRY A V PRŮŘEZU Příčiny a rozsah deformace slovanské písně	55
V. STRUČNÝ NÁSTIN DĚJIN SBÍRÁNÍ A STUDIA SLOVANSKÉ PÍSNĚ	60
VI. SNAHY SLOVANŮ O SEZNÁNÍ LIDOVÉ TVORBY veškerého Slovantva v minulosti a přítomnosti. Dosažené výsledky a současná přání. Slovanská látka v literatuře a pedagogice	66

ČÁST II. (PRAKTICKÁ), ODDÍL I.

H R Y S E Z F Ě V E M .

VŠEOBECNÉ POZNÁMKY O ZAHÁJENÍ A PROVÁDĚNÍ HER	77
I. Rozdělení úloh mezi hráči. Losování	77
Častěji užívané způsoby losování	78
a) Počítání přede hrou	78
Úkazky počítadel	79
b) Losování mincí	81
c) Suché a mokré	81
d) Losování vytahováním proutků.	81
e) Losování vytahováním uzlíků	82
f) Losování lístky (lístky v čapce)	82
g) Losování vytahováním z čapky losů-špalíků	82
h) Losování vrháním špalíků-losů	82
i) Losování měřením na hůlce	82
II. Rozdělení hráčů na dvě strany (tábory)	83
III. Odměny a tresty, zástavy	83

I. HRY KOLOVÉ.

A. KOLO TYPU „A“ (jednoduchý kolový pohyb)

1.	Kolo „Za svätým Janem“, slovenská	85
3.	„Když jsem já šel do Kolína“, česká	86
2.	„Jedna, dvě, tři, čtyři, pět“, moravská	86
4.	„Ty, vrabčáku, hej!“, ruská	87
4a.	„Don, don, dun“, ruská	87
5.	„Zajíčku, strýčku“, ruská	88
6.	„Jak za naším dvorečkem“, ruská	88
7.	„Tak vstala jsem raničko“, ruská	89
7a.	Táž pro dva hlasy, ruská	89
8.	„Jak pod naše vrata nám“, ruská	90
9.	Slavíček, ruská	90
10.	„Neleť, nelítej, slavíčku, k okénku“, ruská	91
11.	„Chodí chodě v chorovodě“, srbská	91
12.	„Holub vrká v zeleňoučkém háji“, chorvatská	92
13.	„Na Máru mať přes moře už volá“, chorvatská	92
14.	Děd a tři holčice, bulharská	93
15.	Turci a kohout, srbská	94
16.	„Na hrušku seď dědeček“, bulharská	95
17.	„Když jsem já byl hošík malý“, lužicko-srbská	96
18.	Průplet, česká	96

B. KOLO TYPU „B“

(Kolo uvnitř prázdné. Hráči příslušnými pohyby znázornují dramatický děj.)

1.	„Kolo mlýnské“, česká	97
2.	„Kolo mlýnské“, polská	97
3.	„Kolo vodomlýnské“, srbská	98
4.	„Mysliveček časně vstává“, moravská	99
5.	„Fixum, farum, kompasarum“, česká	99
6.	„Já mám doma strakatého pejska“, česká	100
7.	„Dara perly vzala“, srbská	101
8.	„Aj, v hoře té jsme vařili pivo“, ruská	101
9.	Táž, pro 3 hlasy sbor	103
10.	Táž, „Navaříme zeleného piva“, karpatoruská	104
11.	„Len zelený“, ruská	104
12.	„Já jsem naseł len“, srbská	106
13.	„Děvčátko si plátno bílí“, srbská	106
14.	Turecký pozdrav, srbská	107
15.	Káčena, ruská	108

C. KOLO TYPU „C“.

(Kolo jest jenom rámeček pro hru. Hraje hráč, jenž je uvnitř kola.)

1.	„Zajíček v své jamce“, česká	109
2.	„Zajíčku, poskoč si“, ruská	110
2.a	Táž. Zapsána od N. A. Rimského-Kosakova, ruská	112
3.	„Zajíčku, chyť se za hlavičku“, ukrajinská	113
3I, 3II.	Jiné zápisy téže písně	113—114
4.	Chodil zajíček, ruská	114
5.	Na koukol, česká	115
6.	„Zašla růže do zahrady“, polská	116
6a.	„Stojí růžička“, polská	116

7.	„Oj, travičko drobounká“, srbská 117
8.	„Na Neboru“, moravská 117
9.	„Šáteček“, česká 118
10.	Táž. „Šáteček hedvábný“, polská 118
11.	„Chodím s věnečkem já“, ruská 118
11.a	„S věnečkem já chodím“, ruská 119
12.	Na Herličku, slovenská 120
13.	Na Heličku, česká z Táborska 121
13.a	Na Heličku, česká z Berounska 121
13.b	Táž. Na Herličku, moravská od Místka 122
13.c	Táž. Na Herličku, moravská z Vlachovic 122
13.d	Na Heryšku, moravská 122
13.e	Na Elišku, moravská 123
13.f	Na Elišku, moravská 123
13.g	Podolanočka, ukrajinská 123
14.	Jelen. („Sedí jelen“), ruská 124
15.	Carevna-kralevična, ruská 125
15.a	„A tam ve městečku“, ukrajinská 126
15.b	„Přistoup jen careňku!“, ukrajinská 126
15.c	„Král, král okolo města chodí“, ukrajinská 126
16.	Na ježíka („Ježíčku, drahoušku“), srbská 127
17.	„Medvěd bere jahody“, srbská 127
18.	„Letěl ptáček“, česká 128
19.	„Doletěl sem holub bílý“, srbská 129
20.	Na páva („Páv se pase“), srbská 130
21.	„A tu naší hezkou křepelíčku“, ukrajinská 131
21.a	Jiný nápěv téže písně, ukrajinská 131
21.b	„ „ „ „ z Bukoviny 132
22.	„Zahraj nám, Pavle!“ Dalmatská 132
23.	„Tancuj, tancuj černý kos“, srbská 133
24.	Zaduj mi zaduj, větříčku!“ srbská 134
25.	„Umřel, umřel Rajole“, srbská 135
26.	„A na hoře kalina“, ruská 136
27.	„Dolů po ulici“, ruská 137
28.	„Na Němce“, moravská 138
29.	„Ševčík“, polská 138

D. KOLO TYPU „D“.

(Hrají hráči, kteří kolo tvoří a ti, kteří jsou uprostřed).

a) Hráčů v kole počet stálý.

1.	„Koláč“, „Na jmeniny Katinčiny“, ruská 139
2.	„Na Adama“, česká 139
2.a	„Na Adama“, slovenská 140
3.	Otec Virgiljuš, polská 140
4.	Na Fóku, ruská 141
5.	Domeček. „Stojí v poli domeček“, ruská 141
6.	„Mák“, česká 143
7.	„Mák“, polská 144
7.a	„Mák“, ukrajinská 145
7.b	„Mák“, ukrajinská 145
7.c	„Mák“, ukrajinská 146
7.d	„Mák“, ukrajinská 146
7.e	„Mák“, z Haliče 146

7.f	„Mák“, ukrajinská	146
7.g	„Mák“, ukrajinská	147
8.	„Máky, máky“, ruská	147
9.	„Na mák“, srbská	148
10.	„Na jeřába“, („Vevalil se jeřáb“), ruská	149
11.	„Děd“, karpatoruská	149
12.	„Výběr“, polská	151

b) *Hráčů v kole přibývá a ubývá.*

13.	„Sel Petr proso a pšenici“, moravská	154
13.a	„Sel Petr proso a pšenici“, moravská z Lovětína	155
13.b	„Sel Petr proso a pšenici“, česká	155
14.	Na konopky, moravská	155
14.a	Na konopky, moravská	156
15.	Na konopky, polská	156
16.	„Viju, viju věneček“, karpatoruská	157
17.	„Chodím, procházím se“, ruská	157
17.a	„Chodím, procházím se“, jiný nápěv, ruská	158

II. HRY ŘETĚZOVÉ.

1.	Na zlatou bránu, česká	160
1.a	Na zlatou bránu, táž, z Hradecka	161
2.	Anděl i ďábel, polská	162
3.	„Do pekla jdi, zajdi v ráj“, ruská	162
4.	Hra „Na pojedte“, moravská	163
5.	„Krále se bojíme“, ruská	164
5.a	„Otevřela jsem vrata“, ukrajinská	165
5.b	Jiný nápěv téže hry, ukrajinská	166
5.c	Jiný nápěv téže hry, z Haliče	166
6.	„Na husičky“, česká	167
7.	Na železný most, česká	168
8.	Na zlatý most, chorvatská	168
9.	Na mostek, moravská	169
9.a	„Tvrdí-li je ten váš mostek?“, moravská	169
9b	„Hoja, hoja, hoja, poslala nás královna“, moravská	170
10.	„Je-li pak pevný ten váš most?“, slovinská	170
11.	Na mostek, neb „Javoroví lidé“, polská	171
11.a	„Javor, javor, javoroví lidé“, polská	172
12.	„Oj javore!“, srbská	172
13.	„Otvírej bránu“, bulharská	174
14.	„Petře, ty můj květe!“, srbská	173

III. HRY ŘADOVÉ.

1.	„Královna“ nebo „Hoja Ďunda“, slovenská	177
2	„Na proso („A my prosa naseli“), ruská	178
2.a, b, c, d, e	Na proso („A my prosa naseli“), jiné nápěvy,	180
3.	„Na Žalmana“, česká	181
3.a	„Na Želmana“, moravská	182
4.	„Zelman“, polská	182
4a, b, c, d	„Zelman“ (jihoruské a haličské nápěvy téže hry), polská.	184—185
5.	„Bojaré“, ruská	185
5.a	„Slavná kněžno, ruská	188
5.b	„Carevno, my tvoji hosté“, ukrajinská	189

6.	„Dobry večer, paní“, srbská189
7.	„Co sem chodíte?“, bulharská190
8.	Hra „Na pepř“, srbská191
9.	„Na húsky“, slovenská192

IV. HRY S RŮZNÝMI DRUHY PROPLÉTÁNÍ.

1.	„Roj“, slovenská195
2.	Na nitku, polská195
3.	Na švadlenu, česká196
4.	„Káčer“, slovenská196
5.	Baba tykve prodávala“, srbská197
5.a	„Tři vodní mlýny“, bulharská198
6.	Na kadlca, moravská198
7.	„Svine, márne“, slovenská199
8.	„Tkáme plátno, tkáme“, slovenská199
9.	„Pytle záplatovat“, slovinská200
10.	„Livu — livu, mé husičky“, polská200
11.	„Beránek“, karpatoruská201
12.	„Plot plésti“, moravská202
13.	„Plůtku, zapleť se nám“, ruská203
13.a	„Plůtku, zapleť se nám“, pro 3hlasý sbor, ruská204
13.b	„Plůtku, zapleť se nám, v zápisu Práčově205
13.c	„Plůtku, zapleť se nám“, v zápisu N. Rimského Korsakova, pro 4hlasý sbor205
14.	„Skáčeme, tančíme“, srbská206
15.	„Kolářičku, pánečku!“, srbská207
16.	„Zapleteme malé kolo“, srbská208
17.	„Oj, pleťme tanec“, slovinská208
18.	„Pojď už, krásná Máro“, srbská209
19.	„Rozvětvil se šerík“, srbská210
19.a, b.	Jiné nápěvy téže písně211

ČÁST II. ODD. II.

H Y B N Ě H R Y B E Z N Á Č I N Í.

TYP I.

Hry, vyžadující jen vnímavosti a pozornosti. Uspořádání hráčů je libovolné.

1.	Co letí?, česká215
2.a	Černé, bílé; ano, ne, česká215
2.b	„Dal jsem ti groš“, polská216
3.	Černé, bílé; ano, ne, ruská216
4.	„Je ti dovoleno, řekni!“, srbská216
5.	Ukradená jablka, srbská217
6.	Modrokos (Pasarele), srbská217
7.	Na pranýři, srbská218
8.	Na mrzutého krále, česká218
9.	Na mínění, ruská219
10.	Obhájce, srbská219
11.	Prodávati krávu, srbská219
12.	Na sekretáře, česká220

TYP II.

Reprodukování domácích prací, řemesel a p. bez určitého uspořádání hráčů.

1.	Na chléb, česká222
2.	Na mlíčko, česká222
3.	Na plátno (z Krkonoš), česká222
4.	Na plátno (z Plzeňska), česká223
5.	Na plátno, polská223
6.	Včely, srbská.224

TYP III.

Napodobení posunků, pohybů, zvířecích hlasů, řemeslnických výkonů a pod.

1.	„Řemesla“, slovenská225
2.	Na přástvu, česká225
3.	Na řemesla, česká226
4.	„Učitelka a žákyně“ česká226
5.	„Co děláš?“, ruská226
6.	Opice, srbská227
7.	Zvěřinec, srbská227
8.	Hudebníci, polská227
9.	Mladí hudebníci, slovinská227
10.	Na vandrovníky, česká232
11.	Na vandrovníky (se zkouškou před mistry), česká232
12.	Cikán a dělníci, česká233
13.	„Tesaři“, ruská233

TYP IV.

Hry na ptáky neb barvy.

SKUPINA „A“.

Pro barvy, květy a p. přichází jenom jeden kupec.

1.	Na květy, slovenská.235
2.	Na barvy, ruská236
3.	Prodávání ptáků, česká236
4.	Fabian, polská236
5.	Na koně, chorvatská237

SKUPINA „B“.

Pro barvy, květy a p. střídavě přichází několik kupců.

6.	„Na zlatníka“, česká238
7.	„Na barvy (barvy kupují anděl i čert střídavě), česká238

TYP V.

Honěná a chytná.

SKUPINA „A“.

Honěná.

1.	Na honěnou, česká240
2.	Vlk, Smrdí-koza, Blška, slovenská241
3.	Na kocoura, slovenská241
4.	Na dědka, srbská241

SKUPINA „B“.
Chytaná jednoduchá.

5.	„Na luňáka“, česká242
6.	Holubi, polská242
7.	Holubi, ruská242

SKUPINA „C“.

Chytání přicházejících do určitého pásma.

8.a	Na vlčka, z Domažlicka, česká243
8.b	Na vlčka, z Berounska, česká244
9.a	Na vlčka (se psíkem), česká244
9.b	Na vlčka (se psíkem a trucovitou pasačkou), česká246
10.	Vlci a ovce, bulharská246
11.	Na lišku, česká247
12.	Na hrách (na hlídače), česká247
12a.	Táž, lužicko-srbská247
13.	Hotař (polní hlídač), moravská248
14.	Na mužička, česká248
15.a	Na Hastrmana (chlapecká), česká249
15.b	Na Hastrmana (dívčí), česká250
16.	Na paní tetu, česká251
17.	„Poklona, pane králi!“, ruská251

SKUPINA „D“.

Chytání hráčů, probíhajících určitou pánví.

18.a	„Husa, podte dom!“, moravská252
18.b	„Húsky moje, podte domov“, slovenská253
18.c	„Kuřátka, poleťte domů“, lužicko-srbská254
18.d	„Husy, poleťte“, polská254
18.e	„Husy, poleťte domů“, srbská255
18.f	„Husy, poleťte domů“, ruská255
18.g	Anglické a německé znění téže hry256

Hry odvozené od popsané základní hry „Husy poleťte“ a varianty jich.

19.	„Zlatý husy, poleťte“, moravská257
20.	Husa volavá, česká257
21.	„Ovčičky, pojdte domů“, česká257
22.	„Ovečky, pojdte domů“, česká258
23.	„Húsky, podte domov“ (nedělní), slovenská258
24.	Černý muž, česká259
25.	Poroba, bulharská259
26.	Den a noc, karpato-ruská260

TYP VI.

Stíhání jednoho z páru.

1.	Na kohoutka, česká263
2.	Ohýnky, ruská264
3.	Hořící dub, karpato-ruská264

TYP VII.

Chytání posledního v řetězu.

1.	Na jestřába, česká267
2.	Kvoka i jestrab či raroch, slovenská268

3.	Krkavec n. vlk a housátka, polská269
4.	Kvočna a jestřáb, srbská270
5.	Kvočna a kuřata, bulharská270
6.	Kvočna a sup, ruská271

Hry s kratším textem. Poslední hráč staví se před matku.

7.	Na Kokše, česká273
8.	Bochník, karp.-ruská274
9.	Radibaba, srbská274

TYP VIII.

Odpoutání hráče od řetězu hráčů.

SKUPINA „A“.

Z řetězu hráčů vždy odpoutá se poslední hráč.

1.	Na dyně, slavonská275
2.	Na řipku, ruská276
3.	Čert kupuje smolu, slovenská277

SKUPINA „B“.

Z řetězu hráčů se oddělí kterýkoliv hráč.

4.a	Na Hřimbabu, česká278
4.b	Na paní Růžovou, česká280
5.	Na paní Růžičkovou, moravská281
6.a	Na paní Růži, polská z Kujavy281
6.b	Na paní Růži, polská z ok. Krakova282
6.c	Řípa a burák, polská283
7.	Ředkev, ruská283
8.	Vojt a koroptve, polská284

TYP IX.

Uchvácení předmětu, ležícího uprostřed kruhu a střeženého hlídačem se stočeným šátkem.

1.a	Šunka, ruská285
1.b	Rybička, ruská285
2.	Maso, srbská286
3.	Kvočna a kuřátko, srbská286
4.	Jeřáb, polská286
5.	Čepice v zahrádce, ruská287
6.	Kruh čarodějnice, moravská287

TYP X.

Výměna míst hráči; hráč, nemající místa, snaží se zaujmouti místo druhým hráčem opuštěné.

SKUPINA „A“.

Hráči stále vyměňují místa.

1.	Na kmotru Lidku, česká288
2.	Na sítko, polská288
3.	Čtyři kouty, polská289

4.	Komůrku pronajímat, polská289
5.	Na myši koutek, ruská289
6.	Na kroužky, polská290
7.	Na svraba, srbská290
8.	Krejčí, polská290
9.	Kdo má ostré nůžky, srbská290
10.	Na klíče, ruská290
11.	Pošta, polská291
12.	Hospoda, polská291
13.	Veselý zahradník, polská291
14.	Líbí se ti tvůj soused? ruská291

SKUPINA „B“.

Hráči se svých míst svolávají se do řetězu a pak znovu zaujímají místa.

15.	Na hrom, česká292
16.	Na zahradníka — na květy, slovenská292
17.	Zvoník, polská293
18.	Paní starostová, polská293
19.	Moře se vlní, ruská293

TYP XI.

Hry se zavázanýma očima. Slepá bába.

SKUPINA „A“.

Hráči stále pobíhají a couvají před slepou babou. Tato odevzdává svou úlohu chycenému, aniž hádá, kdo jest.

1.	Kuca-baba, česká294
2.	Kolembaba, slovenská295
3.	Slepá mačka (kočka), slovenská295
4.	Babka, polská296
5.	Slepý kozel, ruská296

SKUPINA „B“.

Hráči stojí na místě. Slepá bába musí uhodnouti, koho chytla.

6.	Slepá babka, česká297
7.	Slepá myška, srbská298
8.	Sekáč, ruská298
9.	Slepá bába (se zpěvem), slavonská298
10.	Slepé kolo s provázkem, bulharská299

SKUPINA „C“.

Slepý stíhá slepého a tluče stočeným šátkem.

11.	Gazda a sluha, srbská299
-----	---------------------------------	------

SKUPINA „D“.

Slepý hádá, kdo se ho dotkl.

12.	„Brachu, kdo tě udeřil“, bulharská300
-----	--	------

TYP XII.

Hry na schovávanou.

SKUPINA „A“.

Jeden hráč hledá schované ostatní hráče.

A 1. Schovávaná jednoduchá.

1.	Schovávačka, česká	.301
2.	Skrývanky, jamky, slovenská	.301
3.	Na schovanou, ruská	.302

A 2. Schovaná s klepáním hůlkou.

4.	Na šmukačku, česká	.302
5.	Na klepačku, česká	.302
6.	Hůlka vysvoboditelka, ruská	.303
7.	Schovaná, srbská	.303

SKUPINA „B“.

Všichni hráči hledají jednoho.

8.	Na bobra, polská	.303
9.	Na zajíce, srbská	.304

SKUPINA „C“.

Jedna skupina hráčů hledá schovanou druhou skupinu. Nalezení čekají ukončení hledání.

10.	Krýčky, slovenská	.305

SKUPINA „D“.

Skupina hráčů hledá druhou skupinu. Nalezení napomáhají hledati ostatní.

11.	Na zloděje, česká	.305
12.	Zbojníci a hajduci, polská	.306
13.	Kozáci a zbojníci, ruská	.306
14.	Zbojník, srbská	.306
15.	Zbojníci a četníci, bulharská	.307

TYP XIII.

Hledání schovaných předmětů.

SKUPINA „A“.

Hledání předmětu schovaného v určité omezené části prostoru, ve světnici a pod.

1.	Na nacpané dřívko, česká	.308
2.	Prsten pod koflíkem, srbská	.308

SKUPINA „B“.

Hledání předmětu schovaného pod nohama jednoho z hráčů. Předmět koluje od jednoho ke druhému pod nohama hráčů.

3.a	Na zlatý pantoflíček (dívčí), česká	.309
3.b	Na trdýlko (chlapecká), česká	.310
4.	Myška, ruská	.310

SKUPINA „C“.

Hledání předmětu, schovaného v rukou hráčů. Předmět koluje od jednoho hráče ke druhému.

Drub I.

Prsten v kole.

5.a	Na zlatý prsten, česká	310
5.b	Na makovec, česká	311
6.	Na prstenky, slovenská	311
7.a	Prstýnek, polská	312
7.b	Na zlatou kouli (v kole), polská	312
8.	Na zlatý prsten, ruská	312
9.	Prsten v rukou, srbská	313

Drub II.

Prsten v řadě. Hádají hráči z druhé řady.

10.	Zlatá koule, polská	313
11.	Prsten zpod zástěry, srbská.	313

SKUPINA „D“.

Hledání prstýnku navlečeného na šňůrce.

12.	Prsten (se zpěvem), polská	314
13.	Zlatý prsten na zlaté šňůrce, česká	315

SKUPINA „E“.

Uhodnout množství předmětů, které jeden z hráčů má v ruce.

14.	„Na straku“ (letní hra s lusky), česká	315
-----	--	-----

TYP XIV.

Hry „Na peška“. Stíhání hráče kolem kruhu a závody dvou hráčů kolem kruhu o místo. 317

SKUPINA „A“.

Kruh jednoduchý.

A. I. Hráč se šátkem v ruce stíhá druhého hráče kolem kruhu.

1.	Na klobásu, česká	318
2.	Češem kone, slovenská	319
3.	Lišák, polská	320
4.	Na zoru, ruská	321

A. II. Dva hráči závodí kolem kruhu o místo.

5.	Hra na koně, česká	321
----	------------------------------	-----

SKUPINA „B“.

Kruh dvojitý.

B. I. Hráč kolem kruhu stíhá druhého hráče.

6.	Tří je moc, polská	322
7.	Čert a matka, slovenská	322

B. II. Dva hráči závodí kolem kruhu o místo.

8.	Kmotro, prodej dítě, ruská.	323
9.a	Na hrniec, slovenská	324

9.b	1. Na sítko, 2. Na maslo, slovenské	324
10.	Na hrnečky, srbská	325
11.a	Na hrnečky, ruská	326
11.b	Na zlaté zrnko, běloruská	327
12.	Na kolíčky, polská	327

TYP XV.

Hry na kočku a myš.

SKUPINA „A“.

Původní hry na kočku a myš.

1.	Kočka a myš, česká	328
2.	Kocúr a mačka, slovenská	329
3.	Kocour a myš, polská	330

SKUPINA „B“.

Hry odvozené z původní „Na kočku a myš“.

4.	Na Ančičku, česká	331
5.	Kuchařička, polská	332
6.	Richtárův syn, slovenská	333
7.	Muž a žena, polská	333
8.	Muž a žena, ukrajinská	334

TYP XVI.

Skákání o jedné noze.

SKUPINA „A“.

Skákání jednoduché.

1.	Zajíček, polská	335
2.	Žáby a čáp,	336

SKUPINA „B“.

Skákání s postrkováním střípku neb kamínku.

3.	Nebe, česká	337
4.	Figury užívané při hře „Na nebe“ neb „Na školu“	338

TYP XVII.

Skoky (do výšky).

SKUPINA „A“.

Skoky přes provázek neb obruč.

1.	Skákadlo	340
2.	Dlouhý provázek	340
3.	Skákavé kolo	340
4.	Sošky, slovenská	341

SKUPINA „B“.

Přeskakování přes nohy hráčů.

5.	Bez soli, sůl	341
6.	Chléb a sůl	341

SKUPINA „C“.

Přeskakovačka. Skoky přes trup.

7. Přeskakovačka či kůň 342
8. Dlouhý kůň 343

TYP XVIII.

Chůze po natažených rukách hráčů, stojících uličkou.

1. Zahrada, slovenská 344
2. Brouček na žebříňáku, maloruská 345

TYP XIX.

Prorážení řetězu jedním hráčem.

SKUPINA „A“.

Prorážení kola.

1. Srdce a zvon, česká 346
2. Na zvon, slovenská 346
3. Na lišku, česká 347
4. Na vlka, neb „Na železný klíč“, karpato-ruská 347
5. Zajíček, polská 348

SKUPINA „B“.

Prorážení řady.

a) *Jeden hráč stojí proti řadě hráčů.*

6. Na divokou husu, moravská 348

b) *Řada hráčů stojí proti řadě. Jednotliví hráči střídavě prorážejí řadu.*

7. Na krále, česká 349
8. Pošli, králi! Slovenská. 349
9. Prorážené vojsko, polská 350

c) *Řada hráčů proráží řadu.*

10. „Hej, pusťte nás,“ karpato-ruská 350

TYP XX.

Hry s různými fyzickými výkony.

SKUPINA „A“.

Tělesná zdatnost a obratnost.

1. Rukavičky, ruská 352
2. Kroupy, česká 352
3. Mrtvolu postavit na nohy, srbská 353
4. Přetahování na holi 353

SKUPINA „B“.

Přetrhávání řetězu.

5. Užovka, polská 353
6. Zvoník, karpato-ruská 354
7. Na bič či korbač, slovenská 355

SKUPINA „C“.

Přetahování provazem.

8. Tahati kocoura, staročeská 355

SKUPINA „D“.

Chůze po provazu.

9. Na Kaabu, srbská 356

SKUPINA „E“.

Různé druhy zápasu.

10. Za prsty, za palec, slovenská 356
11. Křížkem — ruský zápas, ruská 356
12. Na souboj, česká 337
13. Zápas na koních, srbská 357
14. Ježek, srbská 357
15. Za pásy, ruská 358

ČÁST II., ODDÍL III.

H Y B N É H R Y S N Á Č I N Í M.

TYP I.

Hry míčové.

SKUPINA „A“.

Cvičné hry. Jednoduché házení a chytání míče.

a) *Hází a chytá míč týž hráč.*

1. Míč o stěnu (o zeď) 362

b) Předávání míče. Háží jeden, chytá druhý.

2. Školka, česká 365
3. Škola hry míčem, ruská 365
4. Na květy, česká 366

SKUPINA „B“.

Házení, chytání a trefení do cíle.

a₁) *bez běhu u zdi.*

5. Volám, česká 366
6. Opálený, polská 367
7. Tlapa (stěna), polská 367

a₂) *bez běhu na volné prostoře.*

- 8.a Terč pro jednoho, polská 367
8.b Terč pro dva, polská 368
8.c Terč pro tři, polská 368
8.d Terč pro čtyři, při 5 hráčích, česká 368
8.e Terč při 6—8 hráčích, česká 368
8.f Terč při libovolném počtu hráčů, česká 368
9. Na klekanou, česká 369
10. Terč s vůdci či matkami, polská 369

11.	Zajíček, ruská	369
12.	Ostroželec, polská	370
13.	Kaše, polská	370

b1) s během u zdi.

14.	„Smaž pál“, srbská	371
15.	„Chyby“, česká	371

b2) s během na volné prostře.

16.	Stůj, polská	371
17.	Zevloun, ruská	372
18.	Jezdec, srbská	372
19.	Míč na koních, srbská	373
20.	Extra, polská.	373

c) Trefení bráče míčem, před tím skrytým.

21.	Míč v kruhu, ruská	374
22.	Míč v kruhu, srbská	374

d) Trefení bráče míčem před tím uloženým neb kouleným do důlků.

23.	Vokatus (vyvolavač) či „Míč v důlku“, polská	375
24.	Koulení do důlků, česká	376
25.	Kotata, česká	376

SKUPINA „C“.

Hry s podbíjením míče, čili nadhazovačka.

C1. Jednoduché napalování a chytání míče bez běhu a trefení míčem, čili bez vykoupení.

1. Bez rozdělení hráčů na skupiny.

26.	Na vysokého pána, česká	378
27.	Čtvrti, česká	378
28.	Svíčka s nadhazovačem, česká	379

2. S rozdělením hráčů na skupiny. Skupina hraje proti skupině.

29.	Do terče po napálení, srbská	379
30.	Sůl, srbská	380

C2. Napalování a chytání míče s během a trefením, čili vykoupením hráčů.

1. bez rozdělení hráčů na skupiny.

31.	„Palička“, česká	381
32.	Na Barborku, česká	381

2. s rozdělením hráčů na skupiny. Skupina hraje proti skupině.

33.	Palička s matkami, polská.	382
34.	Palička s nadhazovačem, polská.	384

MÍČ NOŽNÍ.

35.	Míč nožní v kole, polská	385
36.	Nožní míč s věží, polská	386

Diagramy her „Na paličku“ u různých národů.	387
---	-----

II. KLIDNÉ HRY S DŘÍVKY.

1.	Na krále (a zloděje), česká389
2.	Hra v burdy, česká389
3.	Na zloděje, česká z Plzeňska390
4.	Kravičky na pašu (na pastvišti), slovenská391
5.	Na dřívka (na drévká,) slovenská392
6.	Na peklo, polská392
7.	Dřívka (polské bierky), polská394

III. HYBNÉ HRY S HŮLKAMI A DŘÍVKY.

SKUPINA „A“.

Hry s menším počtem hráčů (2—5) bez rozdělení hráčů na strany a s pykáním za špatnou hru.

1.	Čížek, ruská395
----	------------------------	------

SKUPINA „B“.

Hry s větším počtem hráčů (8—12) s rozdělením na strany a připočítáváním bodů za dobrou hru (bez pykání za špatnou hru).

2.	Špaček, česká397
3.	Polský špaček s metami, polská397
4.	Polský špaček bez met, polská398
5.	Špaček s matkami, polská398
6.	Špaček římský, polská399
7.	Víko, polská399

SKUPINA „C“.

8.	Špaček do kroužků, ruská399
----	------------------------------------	------

IV. HRY SE ŠPALÍKY A KOLÍKY.

1.	Zátka, ruská401
2.	Muška, ruská402
3.	Hůlkou do kůlu polská402
4.	Kolíky, česká403
5.	Kroužkem do kolíků, česká403

V. KUŽELKY.

1.	Slezské kuželky404
2.	Polské kuželky405
3.	Ruské kuželky407

VI. KOULE (HONĚNÍ KOULÍ HŮLKAMI).

1.	Na prase, česká411
2.	Koulí do klády, ruská412
3.	Na kravičku, ruská412
4.	Hrudka neb sádlo (zimní), ruská414

VII. HRY S OŘECHY, VEJCI, KULIČKAMI A KAMÍNKY.

1.	Do cíle (s pokutou), srbská415
2.	Koulení ořechy, srbská416
3.	V ořechy „Po jednom, po dvou“, srbská417
4.	V ořechy „Na domky či hradky“, srbská417

KULIČKY.

5.a Šoupání do důlků, česká417
5.b Koulení do řady, česká418
5.c Koulení do kruhu, česká418
5.d Trefení do důlků, česká418

KAMÍNKY.

6.a Hra v kamínky, česká z Plzeňska419
6.b Hra v kamínky (drápky), česká z Hrad. Král.422
1) Na koníčky, 2) na slepičku, 3) táta, máma, paš, 4) na kozí branku, 5) na zahrádku, 6) na cibulku422
6.c „Na panství“, česká424

VIII. HRY V BABKY (ZVLÁŠTNÍ RUSKÉ HRY).

1. Po babce426
2. Hnízda427
3. Kočárek (s pokutou a bez pokuty)427
4. Výstava428
5. Zámeček428
6. Na popa429
7. Hřbety429
8. Babkou o zeď429

Abecední seznam písní, přeložených do češtiny431
Rejstřík osobní433
Rejstřík věcný436
Abecední seznam slovanských sběratelů a badatelů dětské a lidové tvorby, jejichž podobizny umístěny na zvláštních křídových přílohách442
Abecední seznam obrázků od Mikuláše Aleše442
Seznam zvláštních příloh na křídovém papíru442